

MLÉČ DRSNÝ – PROBLÉM NEJEN PRO OKOPANINY

Mléč drsný je plevelný druh, který se na území naší republiky vyskytuje hojně od nížin až do podhorských oblastí. Vyskytuje se v okopaninách, též v zeleninových záhonech, v sadech, vinicích a ve sklenících. Ochrana pěstovaných plodin před tímto plevelem spočívá zejména v komplexu preventivních a přímých opatření s cílem zabránit vysemenění rostliny.

Mléč drsný (*Sonchus asper*, syn. *Sonchus decipiens*, *S. fallax* var. *decipiens*, *S. oleraceus* f. *runcinatus*, *S. oleraceus* subsp. *asper*, *S. oleraceus* var. *asper*, *S. runcinatus*, *S. spinosus*), lidově též nazývaný mlíč či mlíčí, taxonomicky náleží do čeledi hvězdnicovité (Asteraceae).

POPIS DRUHU

Rostlina je protkána soustavou mléčnic a po poranění některé části rostliny (např. po ulomení listu či stonku) začne ronit hojnost bílého mléka (latexu). Je to tedy bylina silně mléčící, odtud pochází její název mléč. Mléčnice obsahuje řada dalších druhů rostlin čeledi hvězdnicovité, nejedná se tedy o důležitý poznávací znak tohoto druhu, jelikož hojnost mléka se u různých druhů liší, ale zejména u mléče je velmi vysoká a viditelná.

Mléč drsný je jednoletá bylina, s přímou, 30–120 cm vysokou lodyhou, která vyrůstá ze silně větveného, do hloubky rostoucího kořene. Pevná lodyha je dutá, lysá a převážně v horní části vrcholičnatě rozvětvená, někdy bývá načervenalá. Nejdříve ze semen rostou přízemní listy a teprve následně lodyha porůstající střídavými, lysými, tuhými, tmavozelenými listy, které mohou být dlouhé až 30 cm a široké 15 cm, někdy jsou na spodní straně nafialové. Přízemní listy jsou kopistovité, lodyžní přisedlé, tuhé, celistvé až krajovitě peřenodílné, na okraji zubaté a pichlavě osténkaté (odtud pochází druhový název rostliny), na bázi srdčité, objímavé, se zaokrouhlenými

oušky. Dolní lodyžní listy jsou obkopinaté až obvejčité, střední a horní eliptické. Rostlina je variabilní v pichlavosti listů a v ochlupení lodyhy. Kopinaté až vejčité úbory o průměru přibližně 2 cm jsou uspořádané ve vrcholičnaté latě, s víceřadým, válcovitým zákrovem. Rostlina kvete od června do října. Květy mléče drsného se otevírají ráno pouze na chvíli a brzy dopoledne se už zavírají. Proto ho většinou vidáme bez květů a s nápadným množstvím nažek. Květy této rostliny opylují zejména různé druhy drobných včel ploskočelek z čeledi ploskočelkovití (Halictidae).

Mléč drsný se rozmnožuje výhradně semeny, což jsou 2 až 3 mm dlouhé, výrazně smáčklé, obvejčité, po obvodu úzce křídlaté, žlutohnědé nažky se třemi podélnými žebry na každé straně. Za pomoci bílého chmýru, asi 8 mm dlouhého, se snadno šíří anemochorně (větrem) na dlouhé vzdálenosti. Chmýr

na semenech mléče drsného se rozevírá do široka. Je to rozlišovací znak od jiných druhů mléče, které mají chmýr na semenech v užších svazečcích. Dále se nažky mléče mohou šířit vodou, vlastním vysemenováním na stanovišti a statkovými hnojivy. Na jedné rostlině může dozrát až několik tisíc nažek, které jsou brzy po dozrání klíživé. Nejlépe klíčí na povrchu nebo ve svrchní vrstvě půdy při vyšší teplotě, a to průběžně od jara až do podzimu. V hlubší vrstvě půdy nažky brzy klíčovost ztrácejí. Zimní období semenáčky ani dospělé rostliny nepřečkají. Mléč drsný se kříží s mléčem zeleným (*Sonchus oleraceus*), vzniklé hybridy jsou však neplodné.

NÁROKY NA STANOVIŠTĚ

Jedná se o kosmopolitní rostlinu, která byla z Evropy a severozápadní Asie postupně zavlečena na ostatní kontinenty. Na

území České republiky se vyskytuje hojně od nížin do podhorských oblastí. Neroste však ve vyšších, chladnějších polohách jako mléč zelinový, kterému se velmi podobá a od kterého se liší především osténkatě zubatými listy. Vyskytuje se zejména na okrajích cest, náspech, v parcích, zahradách, na kompostech, na skládkách a dvorech zemědělských a průmyslových objektů. Je častým plevelným druhem v okopaninách, dále se vyskytuje v zeleninových záhonech, v sadech, vinicích a ve sklenících. Nejlépe se mu daří na mírně vlhkých, sypkých, živinami a zejména dusíkem bohatých, humózních, hlinitých i kamenitých půdách.

MOŽNOSTI OCHRANY

Při hubení mléče drsného je nezbytná komplexní ochrana pěstovaných plodin, tj. zejména důsledná ochrana před zanášením nažek všemi způsoby, kdy je především nutné zabránit vysemenění mléče. Základ agrotechnické ochrany spočívá v pečlivě provedené kultivaci porostů za vegetace, hlavně v meziřádkovém kypření. Proti mléči drsnému lze též aplikovat registrované herbicidní přípravky, v optimální fázi 2–6 pravých listů plevelu. Významné je rovněž zařazování meziplodin, které potlačují rozvoj tohoto plevelného druhu na pozemcích s větším zastoupením okopanin a zeleniny. ■

Mléč drsný s charakteristickými zubatě osténkatými listy

Dr. Ing. Zdeněk Chromý
ÚKZÚZ Brno
Foto autor